

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم

بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

برگرفته از: مینت پرس نیوز، ۸ اگست ۲۰۲۲*
نویسنده: رمزی بارود
برگردان: سایت «۱۰ مهر»
۰۴ سپتمبر ۲۰۲۲

افریقا: میراث اتحاد جماهیر شوروی در مقابل استعمار غربی

اگرچه روسیه دیگر یک کشور کمونیستی نیست، لاوروف در سخنرانی‌های خود مایل بود به دوران اتحاد جماهیر شوروی اشاره کند، بنابراین رابطه منحصربه‌فردی مسکو با افریقا دارد. به‌عنوان مثال، لاوروف قبل از سفر خود به کنگو در مصاحبه‌ای گفت که روسیه «از زمان اتحاد جماهیر شوروی روابط خوب دیرینه‌ای با افریقا داشته است.» چنین زبانی را نمی‌توان صرفاً فرصت‌طلبانه یا صرفاً به دلیل فوریت‌های سیاسی خواند. این بخشی از یک گفتمان پیچیده و روبنای ریشه‌دار است که نشان می‌دهد مسکو – همراه با بیجینگ – در حال آماده شدن برای یک رویارویی ژئوپلیتیک طولانی‌مدت در افریقا است.

سفر اخیر سرگئی لاوروف، وزیر امور خارجه روسیه به افریقا، نه تنها از نظر روابط روسیه با این قاره، بلکه در جنگ قدرت جهانی که شامل ایالات متحده و اروپا، چین، هند، ترکیه و دیگران می‌شود، تغییری در بازی ایجاد کرد. بسیاری از گزارش‌ها و تحلیل‌های رسانه‌ای، سفر لاوروف به مصر، جمهوری کنگو، اوگاندا و اتیوپی را در چارچوب سیاسی آشکار جنگ روسیه و اوکراین قرار می‌دهند. جیسون بورکا، خبرنگار بریتانیایی گاردین، سفر لاوروف را اینگونه خلاصه کرد: «لاوروف به دنبال متقاعد کردن رهبران افریقا و تا حد بسیار کمتری مردم عادی است که مسکو را نمی‌توان به‌خاطر درگیری و بحران غذایی مقصر دانست.» اگرچه این درست است، اما چیزهای بیشتری در خطر است.

اهمیت افریقا در ریسمان کشتی ژئوستراتژی یک پدیده جدیدی نیست. دولت‌های غربی، اندیشکده‌ها و گزارش‌های رسانه‌ای، مدت‌های طولانی است که به دلیل موفقیت چین و روسیه در تغییر نقشه سیاست خارجی بسیاری از کشورهای افریقائی، توجه زیادی را به افریقا اختصاص داده‌اند. سال‌هاست که غرب در حال بازی کردن است، اما با موفقیت محدود.

اکنون‌میس‌ت در مقاله‌ای در ماه مه ۲۰۱۹، «تقلای جدید برای افریقا» را مورد بحث قرار داد، که در آن گزارشی از «دولت‌ها و کسب و کارها از سرتاسر جهان» وجود داشت که در جست و جوی «فرصت‌های وسیعی» که در آنجا در انتظارشان است، به این قاره می‌شتابند. بین سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۶، ۳۲۰ سفارت خارجی در افریقا افتتاح شد که به گفته این مجله، «احتمالاً بزرگترین رونق سفارت‌سازی در هر کجا و در تاریخ است.»

اگرچه چین اغلب به‌عنوان کشوری که تنها به‌دنبال فرصت‌های اقتصادی است، معرفی شده است، ماهیت و تکامل روابط بیجینگ با افریقا خلاف این را ثابت می‌کند. بنابر گزارش‌ها، بیجینگ بزرگترین تأمین‌کننده تسلیحات به جنوب صحرای افریقا است و فناوری دفاعی آن تقریباً در کل قاره نفوذ کرده است. در سال ۲۰۱۷، چین اولین پایگاه نظامی خود را در جیبوتی در شاخ افریقا ایجاد کرد.

نفوذ نظامی روسیه نیز در افریقا به‌طور تصاعدی در حال افزایش است و قدرت مسکو قدرت فرانسه، ایالات متحده و دیگران را در فضا‌های ستراتیژیک مختلف، به‌ویژه در مناطق شرق افریقا به نبرد فرا می‌خواند.

اما، خلاف ایالات متحده و سایر کشورهای غربی، کشورهایی مانند چین، روسیه و هند محتاطانه عمل کرده‌اند، زیرا تلاش می‌کنند تعادل کاملی بین تعامل نظامی، توسعه اقتصادی و زبان سیاسی ایجاد کنند.

«کوارتز افریقا» گزارش داد که تجارت بین افریقا و چین در سال ۲۰۲۱ «به بالاترین حد» رسید. این جهش عظیم بود: ۳۵٪ بین سال‌های ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱، در مجموع به ۲۵۴ میلیارد دلار رسید.

اکنون که محدودیت‌های کووید - ۱۹ تا حد زیادی برداشته شده است، تجارت بین افریقا و چین احتمالاً در سال‌های آینده در سطوح نجومی افزایش خواهد یافت. با در نظر گرفتن رکود اقتصادی و رکود بالقوه در غرب، رشد اقتصادی بیجینگ با وجود ناامیدی آشکار و اشننگتن، لندن و بروکسل، بعید است که کند شود. باید گفت که چین در حال حاضر بزرگترین شریک تجاری افریقا است و با اختلاف بسیار زیاد.

روابط قوی روسیه، چین و افریقا در صحنه بین‌المللی سودمند است. تقریباً نیمی از رأی ممتنع در رأی‌گیری قطعنامه ES-۱۱/۱ سازمان ملل در ۲ مارچ که اقدام نظامی روسیه در اوکراین را محکوم می‌کرد، تنها از افریقا بود. اریتره به آن رأی منفی داد. این نشان‌دهنده توانائی روسیه برای ایجاد اتحادهای جدید در این قاره است. همچنین نشان‌دهنده نفوذ چین - متحد اصلی روسیه در کشمکش ژئوپلیتیک فعلی - نیز هست.

با این حال، موقعیت افریقا بیش از علاقه صرف به سخت‌افزار نظامی و گسترش تجارت است. تاریخ بسیار مهم است. در اولین «تقلا برای افریقا»، اروپا قاره را به مستعمرات و مناطق تحت نفوذ تقسیم کرد. استثمار و وحشیگری که پس از آن به‌وقوع پیوست، یکی از کثیف‌ترین فصل‌هایی است که در تاریخ بشر مدرن باقی مانده است.

آنچه اکنون‌میس‌ت از آن به‌عنوان «دومین تقلا برای افریقا» در دوران جنگ سرد یاد می‌کند، تلاش اتحاد جماهیر شوروی برای تخریب پارادایم‌های استعماری و نواستعماری موجود بود که کشورهای غربی در طول قرن‌ها در آنجا ایجاد کردند.

فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی بیش از سه دهه پیش این پویائی را تغییر داد و منجر به عقب‌نشینی اجتناب‌ناپذیر روسیه و بازگشت به سلطهٔ بلامنزاع غرب شد. با این حال، این وضعیت برای مدت طولانی دوام نیاورد، زیرا چین و در نهایت روسیه، هند، ترکیه، کشورهای عربی و دیگران شروع به زیر سؤال بردن برتری غرب کردند. لاوروف و همتایان افریقائی او این زمینه را کاملاً درک می‌کنند. اگرچه روسیه دیگر یک کشور کمونیستی نیست، لاوروف در سخنرانی‌های خود مایل بود به دوران اتحاد جماهیر شوروی اشاره کند، بنابراین رابطهٔ منحصر به فردی مسکو با افریقا دارد. به‌عنوان مثال، لاوروف قبل از سفر خود به کنگو در مصاحبه‌ای گفت که روسیه «از زمان اتحاد جماهیر شوروی روابط خوب دیرینه‌ای با افریقا داشته است.»

چنین زبانی را نمی‌توان صرفاً فرصت‌طلبانه یا صرفاً به دلیل فوریت‌های سیاسی خواند. این بخشی از یک گفتمان پیچیده و روبنای ریشه‌دار است که نشان می‌دهد مسکو - همراه با بیجینگ - در حال آماده شدن برای یک رویارویی ژئوپلیتیکی طولانی‌مدت در افریقا است.

با توجه به گذشته دلخراش استعماری غرب و ارتباط تاریخی روسیه با جنبش‌های آزادی‌بخش مختلف در این قاره، بسیاری از کشورهای افریقائی، روشنفکران و مردم عادی مشتاق رهایی از چنگال هژمونی غرب هستند.

* <https://english.10mehr.com/?p=1459>